

lönedelegationen såsom riksdagens organ lämnar redogörelse till riksdagen över sin verksamhet och att denna redogörelse blir föremål för statsutskottets yttrande i samband med anslagspropositionen. I anslutning till redogörelsen bör motioner kunna väckas.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 140 måtte antaga för vidare grundlagsenlig behandling Kungl. Maj:ts förslag beträffande en riksdagens lönedelegation med den ändringen, att delegationen skall vara ett fakultativt organ i enlighet med vad författningsutredningen förordat, och att delegationen skall vara skyldig att lämna redovisning till riksdagen över sin verksamhet för behandling av vederbörande riksdagsutskott i enlighet med vad som anförts i motionen; samt

att konstitutionsutskottet måtte utarbeta förslag till här för erforderliga grundlagstexter.

Stockholm den 27 april 1964

Karl Gust. H. Boo

Rune Gustavsson

Gunnar Larsson

i Alvesta

i Luttra

Nr 1007

Av herrar Boo och Larsson i Borrby, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 140, med förslag till vissa grundlagsändringar.

(Lika lydande med motion nr 817 i Första kammaren)

Enligt gällande grundlagsbestämmelser blir Konung myndig vid ålder som i allmänhet är i lag stadgad, d. v. s. vid 21 års ålder. Samma åldersgräns gäller för att prins skall få fungera som regent. I propositionen nr 140 föreslås en minimiålder av 25 år för behörighet att utöva statschefens uppgifter.

Enligt vår mening saknas bärande skäl för den föreslagna höjningen av behörighetsåldern. Den maktutövning, som tillkommer Konungen eller regenten, är numera ytterligt begränsad och skall enligt författningsutredningens förslag än mer koncentreras på de representativa uppgifterna. Den mognad, som i allmänhet förefinnes hos en person vid 21 års ålder, måste

otvivelaktigt sägas vara till fyllest för fullgörande av regentuppgifterna. Det måste för övrigt förutsättas, att en tronföljare får sådan särskild uppfostran och utbildning för sitt kall, att han tidigare än eljest uppnår för dess utövning erforderlig mognad. En höjning av behörighetsåldern skulle bl. a. medföra ökad sannolikhet för förmyndarregering eller enligt författningsutredningens förslag riksföreståndare, vilket enligt vår mening inte är önskvärt. I andra monarkier, som kan jämföras med vår, är behörighetsåldern icke så hög som den i propositionen föreslagna. I Storbritannien, Belgien, Nederländerna och Danmark är åldersgränsen 18 år samt i Norge 21 år.

Vi förordar sålunda att nuvarande allmänna myndighetsålder, d. v. s. 21 års ålder, bibehålles som behörighetsålder för Konung och regent. Då det kan förutsättas att den allmänna myndighetsåldern inom kort kan komma att sänkas, bör i grundlagarna behörighetsåldern för Konung och regent direkt angivas till 21 års ålder.

I propositionen föreslås vidare, att den eller de som utses att utöva regeringen tills Konungen blir behörig inte skall benämnas »förmyndare» utan i stället »riksföreståndare», vilken sistnämnda beteckning förordats av författningsutredningen. Med vårt förslag, där behörighetsåldern för Konung och regent bibehålles vid nuvarande allmänna myndighetsålder, skulle visserligen benämningen »förmyndare» alltjämt kunna användas. Vi förordar dock benämningen »riksföreståndare». Såsom vi ovan framhållit bör man taga med i bedömningen att den allmänna myndighetsåldern kan komma att sänkas.

Anmärkningsvärt är emellertid enligt vår mening förslaget i propositionen, att det skall kunna vara flera riksföreståndare, en, tre eller fem. Den nya benämningen skulle alltså endast överflyttas på förmyndarregeringen. Med den hävd som ordet »riksföreståndare» har i svensk historia är det svårt att tänka sig att titeln kan avse mer än en enda person, som under en övergångstid träder in i statschefens funktioner. Denna tolkning är också i överensstämmelse med författningsutredningens förslag. Men framför allt synes oss sakskalet tala för *en* riksföreståndare. Såsom författningsutredningen framhållit är det av praktiska skäl lämpligt, att statschefens plikter anförtros en person och ej ett kollegium. Om riksföreståndaren skulle bli hindrad att fullgöra sina plikter som statschef, bör riksdagens äldste talman inträda som riksföreståndare. Bestämmelse härom bör införas i grundlagarna.

Med anledning av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 140 måtte som vilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga

1. att behörighetsåldern för Konung och regent må utgöra tjuogoett år;

2. att riksstyrelsen, om Konungen dör och tronföljaren icke uppnått behörighetsåldern, må utövas av *en* riksföreståndare, förordnad av riksdagen enligt i propositionen angivna grunder; samt

3. att riksdagens äldste talman må inträda som riksföreståndare, därest den av riksdagen förordnade riksföreståndaren skulle bliva förhindrad att fullgöra sina plikter som statschef; samt

att konstitutionsutskottet måtte utarbeta förslag till enligt ovan erforderliga grundlagstexter.

Stockholm den 27 april 1964

Karl Gust. H. Boo

Einar Larsson

i Borrby

Nr 1008

Av fru Gärde Widemar, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 140, med förslag till vissa grundlagsändringar.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 140 med förslag till grundlagsändringar tages under punkt 9 upp frågan om vidgad immunitet för riksdagsmän för deras gärningar och yttranden i denna deras egenskap. Immuniteten föreslås vidgad att avse även enskild persons skadeståndstalan. En häremot svarande ändring av RF § 110 föreslås.

I riksdagsordning, riksdagsstadga och andra för riksdagens arbete normerande författningar saknas bestämmelser om hur i riksdagen ett ärende angående fråga om hävande av riksdagsmans immunitet skall handläggas. Denna brist har hittills icke haft större betydelse, så länge stadgandet i RF § 110 endast gällt ansvarstalan. Varje beslut i en immunitetsfråga måste rimligtvis förberedas av ett riksdagsorgan på något sätt. I vissa fall kan det vara tämligen uppenbart att en framställning om att immunitet skall hävas — antingen den kommer från åklagare eller från enskild person — skall avslås eller att skäl finns för bifall. Behovet av utredning är då mindre. I alla gränsfall, där tveksamhet kan föreligga om vad lämpligen bör beslutas, blir angeläget att något slag av utredning förebringas, på grund varav kammarledamöterna kunna taga ställning. Möjligen kan enligt RO § 36 p. 2 utses ett kammarens enskilda utskott för sådan frågas be-